

Asia C-641/23 [Dubers]ⁱ**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

26.10.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Rechtbank Amsterdam (Alankomaat)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

26.10.2023

Henkilö, josta on annettu eurooppalainen pidätysmääräys:

YM

Pääasian menettelyn kohde

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Eurooppalaista pidätysmääräystä käsiteltäessä nousi esiin kysymyksiä Alankomaiden lain yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa, kun kyse on edellytyksistä vaatimukselle, joka koskee takuuta palauttamisesta pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa suoritettavan rikosoikeudellisen menettelyn jälkeen. Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeva päätös on tehty sen jälkeen, kun määräaika eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevan päätöksen tekemiselle oli päättynyt. Sen johdosta esiin on noussut myös muodollinen kysymys, voiko tämä olla esteenä näiden aineellisten ennakkoratkaisukysymysten esittämiselle unionin tuomioistuimelle.

ⁱ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

Ennakkoratkaisukysymykset

I. Ovatko puitepäätöksen 2002/584/YOS 17 artiklan 4 ja 7 kohta, luettuina yhdessä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan kanssa, esteenä sille, että jäsenvaltio saattaa ensin mainitun säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään siten, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen, jonka päätöksiin ei saa hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin, ei voi pidentää päätöksen tekemiselle asetettua 90 päivän määräaikaakaan ainoastaan toteuttaakseen aikomuksensa esittää ennakkoratkaisukysymyksiä Euroopan unionin tuomioistuimelle tämän määräajan jälkeen, jolloin tämän viranomaisen on päätettävä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta esittämättä ennakkoratkaisukysymyksiä?

II. Onko puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklan 3 alakohta, luettuna yhdessä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 18 artiklan ja tarvittaessa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 artiklan ja 21 artiklan kanssa, esteenä sille, että jäsenvaltio saattaa ensin mainitun säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään siten, että täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa vakinaisesti asuvien henkilöiden luovuttamiselle syytetoimia varten voidaan asettaa ehdoksi palauttamistakuu vain, jos kyseinen jäsenvaltio on tuomiovaltainen niiden tekojen osalta, joiden vuoksi luovuttamista pyydetään – mistä seuraa, että tämä edellytys ei täyty, jos nämä teot eivät kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ole rangaistavia – vaikka tämä jäsenvaltio ei aseta samaa edellytystä omille kansalaisilleen?

III. Jos kysymykseen II vastataan myöntävästi: onko puitepäätöksen 2008/909/YOS 9 artiklan 1 kohdan d alakohta, luettuna yhdessä kyseisen puitepäätöksen 25 artiklan sekä puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 1 alakohdan ja 5 artiklan 3 alakohdan kanssa, esteenä sille, että jäsenvaltio, joka on soveltanut puitepäätöksen 2008/909/YOS 7 artiklan 4 kohtaa, saattaa ensin mainitun säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään siten, että

sen jälkeen, kun täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on sallinut palauttamistakuun ehdolla luovuttamisen pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon syytetoimia varten puitepäätöksen 2002/584/YOS 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitettun teon johdosta, joka ei ole täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikos mutta jonka osalta täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on nimenomaisesti luopunut oikeudesta kieltäytyä tällä perusteella luovuttamisesta,

pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion (sen ollessa tuomion osalta täytäntöönpanovaltio) muiden viranomaisten on kieltäydyttävä tai ne voivat kieltäytyä tunnustamasta ja panemasta täytäntöön pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tästä teosta määrättyä vapausrangaistusta täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion (täytäntöönpanovaltion) lainsäädännön mukaisen rangaistavuuden puuttumisen vuoksi, ja niiden on näin ollen kieltäydyttävä tai ne voivat kieltäytyä panemasta palauttamistakuuta toimeen?

Unionin oikeussäännöt, joihin on viitattu

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäättös 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna puitepäättöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24): 2, 4, 5 ja 17 artikla

Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa 27.11.2008 tehty neuvoston puitepäättös 2008/909/YOS (EUVL 2008, L 327, s. 27), sellaisena kuin se on muutettuna puitepäättöksellä 2009/299/YOS: 7, 9 ja 25 artikla

Kansalliset oikeussäännöt, joihin on viitattu

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn Euroopan unionin neuvoston puitepäättöksen täytäntöönpanosta 29.4.2004 annettu laki (Wet van 29 april 2004 tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet)) (jäljempänä OLW) (Stb. 2004, 195), sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna: 6, 7, 22 ja 29 §

Vapaudenmenetyksen käsittävien ja ehdollisten seuraamusten vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annettu laki (Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties, jäljempänä WETS) (Stb. 2012, 333), sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna: 1.1, 2.11, 2.12 ja 2.13 §

Rikoslaki (Wetboek van strafrecht): 7 ja 86 b §

Rikosprosessilaki: (Wetboek van strafvordering): 456 §

Tiivistelmä pääasian tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Pääasia koskee eurooppalaista pidätysmääräystä, jonka Sad Okręgowy w Jeleniej Górze, Wydział III Karny (Puola) antoi 9.5.2023 YM:stä. Rechtbank Amsterdamin (Amsterdamin alioikeus) on täytäntöönpanosta vastaavana oikeusviranomaisena tehtävä päätös kyseisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta. Sen päätökseen ei voida hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakekeinoin.
- 2 Eurooppalainen pidätysmääräys on annettu YM:ään kohdistuvia syytetoimia varten, jotka koskevat yhtä tekoa, nimittäin Puolan tuomioistuinten antamien määräysten mukaisen lapsen elatusavun maksamista koskevan velvoitteen noudattamatta jättämistä. Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen ei ole

luokitellut tätä tekoa puitepäätöksen 2002/584/YOS 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi rikokseksi, joka voi johtaa luovuttamiseen ”teon kaksoisrangaistavuutta tutkimatta”. Rechtbank totesi, että teko ei ole Alankomaiden oikeuden mukaan rangaistava, mutta katsoo aiheelliseksi luopua puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 1 alakohdassa säädetyn harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen soveltamisesta.

- 3 YM on Puolan kansalainen, mutta hän on oleskellut Alankomaissa laillisesti ja yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta ja saanut näin ollen oikeuden pysyvään oleskeluun Alankomaissa. Rechtbank katsoo hänen asuvan Alankomaissa vakinaisesti puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettulla tavalla. Lisäksi YM:llä on Alankomaihin sellaisia siteitä, että Puolaan luovuttamisen jälkeen mahdollisesti määrättävän vapausrangaistuksen täytäntöönpano Alankomaissa edistäisi hänen mahdollisuuksiaan sopeutua uudelleen yhteiskuntaan.
- 4 YM otettiin eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla kiinni Alankomaissa 2.7.2023. Päätöksen tekemiselle asetettu 60 päivän määräaika alkoi kulua sinä päivänä. Käsiteltävän asian ensimmäinen istunto pidettiin 24.8.2023. Kyseisessä istunnossa rechtbank pidensi päätöksen tekemiselle asetettua 60 päivän määräaika 30 päivällä. Rechtbank aloitti 7.9.2023 antamallaan välipäätöksellä asian tutkinnan uudelleen, jotta asianosaiset voisivat 28.9.2023 pidettävässä istunnossa ottaa kantaa aikomukseen esittää ennakkoratkaisukysymyksiä. Päätöksen tekemiselle asetettu 90 päivän määräaika päättyi 30.9.2023 eli ennen tämän ennakkoratkaisupyyntöä koskevan päätöksen tekemistä.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyyntö perusteluista

Johdanto

- 5 Se, että syytetoimia varten esitetyn luovutuspyynnön perusteena oleva teko ei ole Alankomaiden oikeuden mukaan rikos ja että luovutettavaksi pyydetty henkilö asuu vakinaisesti Alankomaissa, johtaa kahteen ennakkoratkaisukysymykseen, jotka koskevat puitepäätöksen 2002/584/YOS ja puitepäätöksen 2008/909/YOS tulkintaa päätettäessä, voidaanko maassa vakinaisesti asuvan henkilön luovuttamiselle rikosoikeudellista menettelyä varten asettaa ehdoksi takuu palauttamisesta.
- 6 Ennen kuin rechtbank voi esittää ennakkoratkaisukysymyksiä, sen on kuitenkin tutkittava, voiko se kansallisen lainsäädännön perusteella saattaa nämä kysymykset unionin tuomioistuimen käsiteltäviksi vielä tässä oikeudenkäynnin vaiheessa.

Kysymys I

- 7 Saapuvien eurooppalaisten pidätysmääräysten suuresta määrästä johtuen (noin 1 000 vuodessa) käy säännöllisesti niin, että rechtbank voi käsitellä eurooppalaisen pidätysmääräyksen vain vähän ennen päätöksenteolle asetetun 60 päivän määräajan päättymistä (kuten nyt käsiteltävässä asiassa) tai jopa vasta myöhemmin. Se, että jossakin tietyssä asiassa esiin nousee kysymys unionin oikeuden tulkinnasta, tulee usein ilmeiseksi vasta istunnon jälkeen, kun tuomioistuimessa neuvotellaan tehtävästä päätöksestä. Näin on myös nyt käsiteltävänä olevassa asiassa. Ensimmäisessä istunnossa yksikään asianosaisista ei katsonut, että tapa, jolla Alankomaat on saattanut puitepäätöksen 2002/584/YOS ja puitepäätöksen 2008/909/YOS osaksi kansallista lainsäädäntöään, edellyttäisi näiden puitepäätösten tulkintaa, vaan rechtbank otti tämän kysymyksen viran puolesta esiin välipäätöksessään. Tällaisessa tapauksessa luovutettavaksi pyydetty henkilö ja Openbaar Ministerie (syyttäjäviranomainen) saavat vielä tilaisuuden ottaa kantaa ennakkoratkaisukysymyksiin. Tätä varten rechtbank piti käsiteltävänä olevassa asiassa toisen istunnon. Ennakkoratkaisukysymysten muotoiluun ja ennakkoratkaisupyynnön laatimiseen kuuluu lisäksi myös aikaa. Näin ollen ei ole epätavallista, että ennakkoratkaisukysymykset voidaan esittää vasta päätöksen tekemiselle asetetun 90 päivän määräajan päätyttyä, vaikka tarkoituksena oli ollut tehdä tämä jo ennen tämän määräajan päättymistä.
- 8 OLV:n 22 §:n 4 momentti on ainoa kansallinen oikeusperusta pidentää 90 päivän määräaika unionin tuomioistuimelle esitettävien ennakkoratkaisukysymysten tapauksessa. Tämän säännöksen mukaan määräaika voidaan pidentää, ”jos alioikeus ei poikkeuksellisissa olosuhteissa ole vielä voinut ratkaista asiaa 3 momentissa tarkoitettussa määräajassa [päätöksenteolle asetetussa 90 päivän määräajassa], koska se odottaa Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisua sen päätöksen kannalta merkityksellisistä ennakkoratkaisukysymyksistä”. Kun otetaan huomioon myös kyseisen säännöksen perustelut lain esitöissä, rechtbank tulkitsee kyseistä säännöstä siten, että päätöksenteolle asetetun 90 päivän määräajan pidentäminen on mahdollista vain, jos rechtbank on tosiasiallisesti esittänyt nämä kysymykset ennen kyseisen määräajan päättymistä.
- 9 Rechtbankin mukaan näyttää siltä, että OLV:n 22 §:n 4 momentti ei ole unionin oikeuden mukainen, koska se estää rechtbankia esittämästä ennakkoratkaisukysymyksiä, jos päätöksen tekemiselle asetettu 90 päivän määräaika on jo päättynyt.
- 10 Tuomiossa F unionin tuomioistuin katsoi, että jäsenvaltioiden on noudatettava puitepäätöksen 2002/584/YOS 17 artiklassa lopullisen päätöksen tekemiselle asetettuja määräaikoja, ”jollei toimivaltainen tuomioistuin päättä esittää ennakkoratkaisukysymystä unionin tuomioistuimelle”.¹ Tällaisessa tapauksessa on kyse puitepäätöksen 2002/584/YOS 17 artiklan 7 kohdassa tarkoitetuista

¹ Tuomio 30.5.2013, F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 64–65 kohta.

poikkeuksellisista olosuhteista, joiden vuoksi luovuttamismenettely voi kestää yli 90 päivää.²

- 11 Koska rechtbankin päätökseen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta ei voida hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 267 artiklan kolmannen kohdan mukaan rechtbankilla on velvollisuus esittää ennakkoratkaisukysymyksiä. OLW:n 22 §:n 4 momentin sanamuoto on kuitenkin käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa esteenä sille, että rechtbank noudattaa velvollisuutta esittää ennakkoratkaisukysymyksiä puitepäätöksen 2002/584/YOS ja puitepäätöksen 2008/909/YOS tulkinnasta. OLW:n 22 §:n 4 momentin kaltaiset kansalliset menettelysäännöt eivät kuitenkaan voi vapauttaa rechtbankia sille SEUT 267 artiklan nojalla kuuluvista velvollisuuksista.³
- 12 Näin ollen sen ratkaisemiseksi, onko rechtbankilla oikeus esittää aineelliset ennakkoratkaisukysymykset, sen on ensin esitettävä muodollinen ennakkoratkaisukysymys siitä, onko unionin oikeus esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa rajoitetaan tällä tavoin täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen velvollisuutta esittää ennakkoratkaisukysymyksiä. Jos muodolliseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan myöntävästi, rechtbank voi esittää aineelliset ennakkoratkaisukysymykset.

Kysymys II

- 13 Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, rechtbank tiedustelee, onko tapa, jolla Alankomaat on saattanut puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklan 3 alakohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään, unionin oikeuden mukainen.
- 14 Käsiteltävänä olevassa asiassa tuomioistuimen antaman määräyksen mukaisen alaikäisen lapsen elatusavun maksamisen laiminlyönti ei ole Alankomaiden oikeuden mukaan rangaistavaa (2 kohta). Rechtbank tulkitsee Alankomaiden säännöksen, jolla puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 1 alakohta on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä, sisältävän harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen. Rechtbank voi siis luopua oikeudestaan luovuttamisesta kieltäytymiseen, joka perustuisi siihen, että teko ei Alankomaiden oikeuden mukaan ole rangaistava, ja se katsookin, että nyt käsiteltävässä asiassa on tehtävä näin, koska teot on tehnyt Puolan kansalainen Puolassa.
- 15 YM vaati, että hänet rinnastettaisiin Alankomaiden kansalaiseen ja että häneen sovellettaisiin Alankomaiden säännöstä, jolla puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklan 3 alakohta on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä (OLW:n 6 §). OLW:n 6 §:n 3 momentissa säädetyistä kolmesta edellytyksestä täyttyy kaksi. YM on osoittanut oleskelleensa Alankomaissa vähintään viisi vuotta laillisesti ja

² Tuomio 12.2.2019, C-492/18 PPU, TC, EU:C:2019:108, 43 kohta.

³ Tuomio 15.3.2017, Aquino, C-3/16, ECLI:EU:C:2017:209, 47 kohta.

yhtäjaksoisesti (ensimmäinen edellytys). Immigratie- en Naturalisatiedienstin (maahanmuutto- ja kansalaisuusvirasto) YM:stä antamasta lausunnosta ilmenee, että on odotettavissa, että hän ei menetä oikeuttaan oleskella Alankomaissa hänelle luovuttamisen jälkeen määrättävän rangaistuksen tai toimenpiteen vuoksi (kolmas edellytys). Rechtbank totesi lisäksi, että hänellä on Alankomaihin sellaisia taloudellisia, sosiaalisia ja kielellisiä siteitä, että hänen mahdollisuutensa sopeutua uudelleen yhteiskuntaan ovat Alankomaissa paremmat kuin pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa. Näin ollen sille, että YM:n luovuttamisen ehdoksi asetetaan palauttamistakuu, on olemassa riittävä peruste.

- 16 Toinen edellytys, joka koskee rinnastamista alankomaalaisiin, ei kuitenkaan nyt käsiteltävässä asiassa täyty. Tämä edellytys merkitsee sitä, että asianomaista ”voidaan syyttää Alankomaissa eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista” eli että Alankomaat voi käyttää tuomiovaltaansa näiden tekojen osalta. Teon, jonka perusteella luovuttamista kyseisessä asiassa pyydetään, väitetään tapahtuneen Alankomaiden ulkopuolella. Rikoslain 7 §:n 1 ja 3 momentin mukaan ekstraterritoriaalinen tuomiovalta edellyttää, että teko on Alankomaiden oikeuden mukaan *rangaistava* ja että kyseessä on *rikkomusta vakavampi rikos* [misdrijf]. Koska kyseessä oleva teko ei ole Alankomaiden oikeuden mukaan lainkaan rikos, Alankomaat ei voi käyttää sen osalta tuomiovaltaa. OLW:n 6 §:n 3 momentin sanamuodon mukaan rechtbank ei siten voi asettaa ehdoksi sille, että YM luovutetaan syytetoimia varten Puolaan, takuuta siitä, että hänet palautetaan Alankomaihin.
- 17 On kuitenkin kysyttävä, onko edellytys, jonka mukaan luovutettavaksi pyydettyä henkilöä ”voidaan syyttää Alankomaissa eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista”, unionin oikeuden ja erityisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 18 artiklan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 artiklan ja 21 artiklan 2 kohdan mukainen. Rechtbank katsoo, että OLW:n 6 §:n 3 momenttiin sisältyvän edellytyksen seurauksena ulkomaalaisiin (muiden jäsenvaltioiden kuin Alankomaiden kansalaisiin) kohdistuu kansalaisuuteen perustuva erottelu. OLW:n 6 §:n 1 momentissa tällaista edellytystä ei nimittäin aseteta Alankomaiden kansalaisille. Rechtbank voi siten asettaa syytetoimia varten tapahtuvalle Alankomaiden kansalaisen luovuttamiselle ehdoksi palauttamistakuun, vaikka Alankomaat ei ole tuomiovaltainen sen teon suhteen, minkä vuoksi hänen luovuttamistaan pyydetään, mutta Alankomaissa vakinaisesti asuvan ulkomaalaisen luovuttamiselle syytetoimia varten tämä takuu voidaan asettaa ehdoksi vain, jos Alankomaat on tuomiovaltainen sen teon osalta, jonka vuoksi luovuttamista pyydetään.
- 18 Tämä erottelu ei perustu ekstraterritoriaalisen tuomiovallan järjestelmään. Rikoslain 7 §:n 1 ja 3 momentin nojalla Alankomaat voi käyttää tuomiovaltaansa alankomaalaisten ja sellaisten ulkomaalaisten ulkomailla tekemien rikosten tapauksessa, joiden kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on Alankomaissa (kuten YM:n tapauksessa). Jos ulkomailla tehty teko ei Alankomaiden oikeuden mukaan ole rangaistava, Alankomaat ei voi käyttää tuomiovaltaa Alankomaiden

kansalaisen tapauksessa eikä myöskään sellaisen ulkomaalaisen tapauksessa, jolla on vakituinen koti- tai asuinpaikka Alankomaissa.

- 19 Edellytys, jonka mukaan ulkomaalainen ”voidaan asettaa Alankomaissa syytteeseen eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista”, perustuu rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (Pariisi, 13.12.1957) yhteydessä annettuun Alankomaiden selitykseen ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan perusteella tehtyyn yleissopimukseen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta.⁴ Edellytyksen tarkoituksena on estää se, että luovutettavaksi pyydetty henkilö jää rankaisematta tapauksissa, joissa täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen asettaa luovuttamisen ehdoksi palauttamistakuun, mutta pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio ei anna takuuta palauttamisesta tai takuu ei ole riittävä.
- 20 Rechtbankin mukaan tämä rankaisematta jäämisen välttäminen ei ole objektiivinen perustelu erottelulle.
- 21 Unionin tuomioistuin on määritellyt puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklassa säädetyt takuut siten, että niillä tarkoitetaan takuita, ”jotka pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion on annettava erityistapauksissa”.⁵ Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion on siis annettava ne, kun sen pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen pyytää täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion kansalaisen tai siellä vakinaisesti asuvan henkilön luovuttamista syytetoimia varten. Tätä päätelmää tukee se, että kyseisten takuiden antamatta jättäminen ei ole mikään puitepäätöksen 2002/584/YOS 3–4 a artiklassa säädetyistä kieltäytymisperusteista. Myös puitepäätöksen 2002/584/YOS 27 artiklan 4 kohta ja 28 artiklan 2 kohdan d alakohta tukevat tätä päätelmää. Näiden säännösten perusteella pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio, jolta pyydetään täydentävää suostumusta puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa, on nimittäin velvollinen antamaan kyseisessä säännöksessä säädetyt takuut.
- 22 Kun pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio on tosiasiallisesti velvollinen antamaan takuun siitä, että täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion kansalainen tai siellä vakinaisesti asuva henkilö palautetaan, vaatimuksella, jonka mukaan ulkomaalaista ”voidaan syyttää Alankomaissa eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista”, otetaan huomioon se mahdollisuus, että pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio ei noudata unionin oikeutta. Unionin oikeus perustuu kuitenkin keskinäiseen luottamukseen siitä, että muut jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeutta, joten täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio voi vain poikkeuksellisissa olosuhteissa tarkastaa, onko pidätysmääräyksen antanut

⁴ Dublin, 27.9.1996 (EYVL 1996, C 313, s. 12).

⁵ Tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 42 kohta; tuomio 15.10.2019, Dorobantu, C-128/18, EU:C:2019:857, 48 kohta ja tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Takuu palauttamisesta täytäntöönpanovaltioon), C-314/18, EU:C:2020:191, 40 kohta.

jäsenvaltio konkreettisessa tapauksessa noudattanut unionin oikeutta.⁶ Tämän edellytyksen perustana on siis, että tällaisia poikkeuksellisia olosuhteita ei lähtökohtaisesti ole.

- 23 Nyt käsiteltävä asia havainnollistaa tällaisen lähestymistavan epäkohtia. Openbaar Ministerie (syyttäjäviranomainen) on nimittäin pyytänyt pidätysmääräyksen antaneelta oikeusviranomaiselta palauttamistakuuta jo ennen kuin rechtbank on päättänyt, voidaanko YM rinnastaa Alankomaiden kansalaiseen, ja takuu on myös saatu. Rankaisematta jäämisen riski, joka edellytyksellä pyritään välttämään, ei siis voi nyt käsiteltävässä asiassa myöskään toteutua. OLW on kuitenkin esteenä sille, että tässä asiassa luovuttamisen ehdoksi asetettaisiin palauttamistakuu.

Kysymys III

- 24 Jos kysymykseen II vastataan myöntävästi, rechtbankin on selvitettävä, voiko se tulkita OLW:n 6 §:n 3 momenttia puitepäätöksen mukaisesti, ja jos näin ei ole, se ei voi soveltaa kyseistä edellytystä, koska tämä edellytys on välittömästi sovellettavan unionin oikeuden vastainen. Rechtbank katsoo, että OLW:n 6 §:n 3 momentin puitepäätöksen mukainen tulkinta ei ole poissuljettua. Jos vastaus on myöntävä, tämä edellytys ei siis ole esteenä syytetoimia varten suoritettavalle luovuttamiselle, johon liittyy palauttamistakuu.
- 25 Nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa, jossa tuomiovallan puuttuminen johtuu siitä, ettei eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena oleva teko ole Alankomaiden oikeuden mukaan rangaistava, esiin nousee sen jälkeen, kun on päätetty asettaa palauttamisehto maassa vakinaisesti asuvan henkilön luovuttamiselle tällaisesta teosta johtuvia syytetoimia varten, kysymys, onko tapa, jolla Alankomaat on saattanut puitepäätöksen 2008/909/YOS 25 artiklan osaksi kansallista lainsäädäntöään, unionin oikeuden mukainen.
- 26 Minister van Justitie en Veiligheid (oikeus- ja turvallisuusministeri, jäljempänä ministeri) päättää sellaisen vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta Alankomaissa, joka on määrätty sen jälkeen, kun henkilö on luovutettu syytetoimia varten pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon palautustakuun ehdolla (WETS:n 2:10 §:n 1 momentti), ”ottaen huomioon [Arnhem-Leeuwardenin] gerechtshofin (ylioikeus) erityisjaoston arvioinnin” (WETS:n 2:12 §:n 1 momentti). Jollei ministeri suoraan kieltäydy rangaistuksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, gerechtshof Arnhem-Leeuwarden arvioi muun muassa, onko tunnustamisen esteenä ehdottomia kieltäytymisperusteita, kuten peruste, jonka mukaan ”teosta, josta vapaudenmenetyksen käsittävä seuraamus on määrätty, ei voitaisi rangaista Alankomaiden lainsäädännön mukaan, jos se olisi tehty Alankomaissa” [WETS:n 2:11 §:n 3 momentin b kohta luettuna yhdessä 2:13 §:n 1 momentin f kohdan kanssa]. Se, että teko, josta vapausrangaistus on määrätty, ei Alankomaiden

⁶ Ks. esim. tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 35–37 kohta.

lainsäädännön mukaan ole rangaistava, johtaa siis lain sanamuodon mukaan ilman muuta kieltäytymiseen tunnustamasta pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa tästä teosta määrättyä vapausrangaistusta, minkä seurauksena asianomainen ei palauttamistakuusta huolimatta joudu Alankomaissa suorittamaan vapausrangaistustaan.

- 27 Rechtbankista vaikuttaa siltä, että tämä on unionin oikeuden vastaista. Ensinnäkin puitepäätöksen 2008/909/YOS 9 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetty kieltäytymisperuste on *harkinnanvarainen* peruste kieltäytyä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, kuten voida-verbin käytöstä ilmenee. Toiseksi puitepäätös 2008/909/YOS perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. Tämän periaatteen mukaisesti tuomion antaneessa valtiossa määrätyn vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tunnustaminen ja täytäntöönpano on pääsääntö ja kieltäytyminen poikkeus, jota on tulkittava suppeasti.⁷ Tästä syystä jäsenvaltion olisi saattaessaan puitepäätöksen 2008/909/YOS 9 artiklan 1 kohdan d alakohtaa osaksi kansallista lainsäädäntöä jätettävä toimivaltaisille viranomaisille tietty harkintavalta tämän kieltäytymisperusteen soveltamisessa.⁸
- 28 Kun palauttamistakuu koskee tekoa, joka ei täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan ole rikos, herää kuitenkin kysymys siitä, onko tällainen harkintavalta yhteensopiva unionin oikeuden kanssa.
- 29 Puitepäätöksen 2008/909/YOS 25 artiklan mukaan puitepäätöksen säännöksillä ei nimittäin voida vaikuttaa puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 1 alakohdan ja 5 artiklan 3 alakohdan ulottuvuuteen tai niiden soveltamistapoihin.⁹ Nämä säännökset ovat siis etusijalla puitepäätöksen 2008/909/YOS säännöksiin nähden. Ensinnäkin puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklan 3 alakohdassa säädetty takuu edellyttää, että henkilö, ”kun häntä on kuultu, *palautetaan* täytäntöönpanojäsenvaltioon suorittamaan pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty [vapausrangaistus]”. Toiseksi unionin tuomioistuim on toistuvasti todennut, että puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklan 3 alakohta kuuluu niihin kyseisen puitepäätöksen säännöksiin, joiden nojalla ”jätetään jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille mahdollisuus päättää erityistilanteissa, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty rangaistus on pantava täytäntöön täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella”.¹⁰ Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on sallinut luovuttamisen palauttamistakuun ehdolla (luovuttuaan harkinnanvaraisesta kieltäytymisperusteesta, joka perustuu rangaistavuuden puuttumiseen kyseisen

⁷ Tuomio 11.1.2017, Grundza, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4, 46 kohta.

⁸ Ks. tuomio 29.4.2021, X (Eurooppalainen pidätysmääräys – Ne bis in idem), C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, 44 kohta.

⁹ Tuomio 13.12.2018, Sut, C-514/17, ECLI:EU:C:2018:1016, 48 kohta.

¹⁰ Tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Takuu palauttamisesta täytäntöönpanovaltioon), C-314/18, EU:C:2020:191, 41 kohta.

oikeusviranomaisen jäsenvaltiossa) ja katsonut, että asianomaisen on suoritettava mahdollinen vapausrangaistus täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, unionin oikeus on rechtbankin mukaan esteenä sille, että kyseisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat tai niiden täytyy vielä katsoa, että teon rangaistavuuden puuttuminen on esteenä kyseisen seuraamuksen tunnustamiselle ja täytäntöönpanolle.

- 30 Puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklan 3 alakohtaa sovellettaessa, toisin kuin sovellettaessa puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 6 alakohtaa, ei tosin ole vaaraa rankaisematta jäämisestä, jos täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio (sen ollessa tuomion osalta täytäntöönpanovaltio) ei hyväksy pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrättyä vapausrangaistusta, mutta täytäntöönpanon toteuttamatta jääminen täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa on omiaan kyseenalaistamaan palauttamistakuulla tavoitellun päämäärän edistää uudelleen sopeutumista yhteiskuntaan. Velvollisuudella tai mahdollisuudella kieltäytyä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta rangaistavuuden puuttumisen perusteella poistetaan siis täysin puitepäätöksen 2002/584/YOS 5 artiklan 3 alakohdan tehokas vaikutus.
- 31 Kysymykseen III annettava vastaus on rechtbankin ratkaisun kannalta merkityksellinen. Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, rechtbank voisi tarkastella aikomustaan olla kieltäytymättä luovuttamisesta sillä perusteella, ettei kyseinen teko ole Alankomaiden oikeuden mukaan rangaistava, uudelleen sen seikan valossa, ettei ole takeita siitä, että asianomainen henkilö voi suorittaa mahdollisen vapausrangaistuksen Alankomaissa. Jos kysymykseen vastataan kieltävästi, rechtbank voisi olettaa, että mahdollisesti määrättävän vapausrangaistuksen tunnustaminen ja täytäntöönpano eivät ole ristiriidassa sen kanssa, että rangaistavuutta ei Alankomaiden oikeuden mukaan ole, koska gerechtshofin ja ministerin on tulkittava WETS:ää mahdollisimman pitkälle puitepäätöksen mukaisesti¹¹ ja koska puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 artiklan 1 alakohta ja 5 artiklan 3 alakohta ovat ”etusijalla” puitepäätöksen 2008/909/YOS säännöksiin nähden.

¹¹ Ks. tuomio 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, 94 kohta.